

Fragmente inedite din corespondența lui Iacob Mureșianu Jr. (1857-1917)

Activitatea cultural-publicistică a Mureșenilor de-a lungul a circa 100 de ani a fost studiată de către cercetători brașoveni sau din țară. Această familie, o adevărată "dinastie culturală", a avut un rol important în viața cultural-politică a Transilvaniei, mai ales după jumătatea secolului al XIX-lea.

Iacob Mureșianu, alături de Ghe. Barițiu și poetul Andrei Mureșanu au fost cei care au pus bazele publicisticii din Ardeal, fiind și profesori la primele școli gimnaziale în limba română de la Brașov. Activitatea ziaristică a lui Iacob Mureșianu a fost continuată după 1878 de dr. Aurel Mureșianu, care a fost primul ziarist profesionist din Transilvania.

Cel de al patrulea copil a lui Iacob Mureșianu a fost Iacob Mureșianu Jr., născut în Brașov la data de 17/ 29 iunie 1857.

Studiul de față se vrea o punere în lumină a unor documente aparținând "Arhivei Mureșenilor", publicate parțial acum aproape 20 de ani de către regretatul Mircea Gherman în volumul I, din *Opere - Iacob Mureșianu*¹, închinat bunicului său, compozitorul Iacob Mureșianu Jr. în anul 1983. Concret, vom enumera câteva scrisori dintre Iacob și fratele său Aurel Mureșianu, și dintre Iacob Jr. și tatăl său, care au apărut parțial transcrise în volumul *Opere*.

Iacob Mureșianu urmează cursurile gimnaziale la Brașov, având o pasiune pentru muzică încă din anii copilăriei petrecută în Casa Mureșenilor, care era o adevărată "școală și vatră de cultură". La vârsta de 6 ani, Iacob participă la un concert organizat de ASTRA la Brașov, alături de violonista Eliza Circa². Timp de 4 ani Iacob a fost elev al profesorului Fr. Novotny, studiind compoziția, pianul și canto, iar în anul 1877 obține un certificat de studii acordat de profesorul mai sus amintit³. La vârsta de 17 ani execută cadrilul „Aurora” și valsul „O noapte pe Tâmpa”, având un reputat succes în rândul publicului brașovean.

Talentul muzical înnăscut nu-l va putea valorifica după terminarea studiilor medii deoarece părinții, mai ales tatăl său, doreau ca Iacob să urmeze o carieră sigură și pragmatică, ingineria, care în acele vremuri era căutată pentru o viitoare carieră în domeniu. Între anii 1875-1877 urmează Politehnica la Viena și intră în societatea studenților români, „România jună”.

Într-o scrisoare trimisă din Viena fratelui său, Aurel Mureșianu, în data de 13 mai 1876, Iacob prezintă „inventarul” cheltuielilor pe care le-a avut de făcut timp de două săptămâni. În transcrierea făcută de Mircea Gherman în volumul *Opere* apare doar o parte din această epistolă⁴. În această scrisoare sunt relatate greutățile financiare prin care trece Iacob, invitat la Mödling de către

tinerii studenți români de la Viena pe 3/15 mai 1876. Cel care îl ajută pe Iacob este Nicoale Teclu⁵, despre care se relatează în scrisoare: „La despărțire mi-a dat un zlotu ca se amu pentru cina și pe ziua urmatore pentru cafea (dim). Aicea ți-amu descris totu cumu seu intemplat și totu ce n'amu cheltuitu. Azi Joi amu primitu iubitati epistola improorata cu miculu tesauru a bancei nationale in valoare de 8 fr, zeu ca se me decidu ca se facu cu si amu trebuitu se meditez forte multu, punendumi diferite intrebari: Se'mi platescu datoriele care consta din 4 fr. seu se me abonezu la cina.”

Datorită vocației sale pentru muzică, Iacob va renunța la Politehnică și între anii 1877-1879 este profesor de muzică la Năsăud, fiind animatorul unei vieți culturale și muzicale în acest oraș. Tot el introduce în corul bisericesc pentru prima dată femeile⁶.

Între anii 1880-1883 urmează cursurile Conservatorului din Leipzig, avându-i profesori pe vestiții muzicieni Reinecke și Jadassohn. La aceste studii a fost ajutat financiar printr-o bursă oferită de Mitropolia din Blaj. Într-o scrisoare din 30 noiembrie 1882, trimisă din Lipsca de Iacob către Dr. Aurel Mureșianu, primul se căiește pentru faptul că a trecut peste cuvântul tatălui său. În rândurile ce urmează vom prezenta unele părți lipsă din această scrisoare transcrisă, apărută în volumul *Opere* în anul 1983, la pagina 172⁷: „Iubite Aurel, la necazu rumegi tota vietia, Der multumirea numai o gusti. Asia si eu dupa ce me caiescu in fiecare zi de neghiobului si nesocotitulu pasu ce l'amu facutu, mai vine si scrisorea Ta ca o sageata ascutita si deschide mai tare rana avuta. Me intrebi ca de ce nu te-amu insciintiatu. De l-asi fi rumegatu inainte ideea acesta fi siguru ca nu me decideamu la astfelu de pasu. Si dupa ce amu facutu pasulu, mai multu ilu doriamu ca nefacutu, decatu se ti-lu mai si comunicu.

Motivulu care ma sedusu la pasulu acesta a fostu starea actuala a mea si eato: M'ati transmisu cu 160 fl. la Lipsca din acestia 60 fl se platescu didactrulu restantu, 65 sei intrebuintiesu pentru drumu mai remanu 35 fl (cu cari dupa cumu mati si lasatu) se imu platescu cevasi din datorii si se si traiesc 35 de zile dela 27 Oct. pena la 1 Decembre. Asta mie imposibilu, caci amu remasu cu noua datorii la inceputul anului, - din acei 53 de marci cu cari am ajunsu aici amu platitu odaia 24 marci pianu 25 marci cu transportu cu totu, ca intotdeauna, 3 marci pentru servitoriulu conservatoriului, amu mai remasu cu o marca. Pe datorii mamu abonatu la Musikalimformoliny la pranzu, si mamu imprumutatu.”

Din scrisoarea din 14 decembrie 1882 trimisă de Iacob Mureșianu Jr. tatălui său lipsește prima parte, în care sunt relatate cheltuielile efectuate timp de o lună la Lipsca. Reproducem mai jos transcrierea scrisorii „lipsă” din *Opere*⁸: „Iubitul meu tata! Mandatulu postalu cu 100 fl l-amu primitu, semenea si epistola Dtale pentru ambele iti multiamescu.

Ce doresci ca se scii, ti-o scriu aici detailatu postu de postu. Chieltuielele lunare cumu le amu avutu si pena acuma se urca la 64 fl. o. a. eaca pe ce se ducu:

1. odaia cu incalzitulu luminarea si cafe	marci, pf.
dimineata in marci si fenici.....	36, 50
2. Pianulu pe fiecare luna.....	15.-
3. Abonamentu pentru note pe luna.....	1.-
4. Prandiulu abonamentu.....	30.-
5. Ca membru alu societ. musicale	
solvescu la luna.....	1.50
6. Mai remanu pentru cina, tutunu etc.	
si bani de buzunari.....	<u>23.60</u>
La olaltă	107,60

Adeca: 107 marci si 60 fenci face dupa banii austriaci, cumu le capatu dela posta: 64 fl. o.a. Merge dupa cursu, dece se scrie cursulu capatu si mai multu asia amu acapatatu odata 109 si 80.

Asta e ce imu trebuie lunariu. Mai suntu pena la 1-ma Mai inca 4 luni adeca januarie, Februarie, Martie si Aprilie fiecare luna cate 64 fl. face: 256 fl. o.a. pentru taxa scolara care e se o platescu in doua rate a 60 fl si anume 60 fl care e egala la 100 marci inaintea craciunului si 60 fl inaintea pasciloru la olalta 120 fl cu totulu face 376 fl. o.a. Mai multu nici unu cruceriu. Eaca intreaga socoteala pena la crucierulu celu din urma."

După terminarea studiilor de la Leipzig, ajunge profesor de muzică la „Școlile centrale române gr. or.” din Brașov și dirijor al corului „Reuniunii române de gimnastică și cântări”. Paralel cu aceste activități conduce corul Bisericii Sf. Nicolae din Scheii Brașovului.

Deși ar fi meritat mai mult, în anul 1885 este numit profesor de muzică la liceul și institutul teologic din Blaj, acolo unde își va desfășura activitatea până la sfârșitul vieții. În „Mica Romă”, vechea cetate culturală a românilor ardeleni, va avea o muncă asiduă, ajungând să aibă 46 de ore săptămânal. Conduce corul mixt și corul „Asociației meseriașilor”, având de predat și ore particulare.

În domeniul muzicii instrumentale, Iacob va compune la Leipzig o „Fantezie pentru pian” și uvertura festivă „Ștefan cel Mare”. Balada „Mănăstirii Argeșului” este concepută în anul 1883, înainte de terminarea Conservatorului. Dealtfel, cu balada amintită mai sus va avea succese răsunătoare la București în anul 1906 și la Blaj în 1911, cu ocazia serbărilor organizate de ASTRA. După serbările de la Blaj este invitat la castelul Peleş de la Sinaia, unde îl cunoaște pe George Enescu.

În anul 1888 înființează revista muzicală „Musa română”.

Datorită muncii întreprinse de Iacob Mureșianu la Blaj, orașul de la confluența Târnavelor devine un important centru muzical.

Referindu-se la personalitatea compozitorului și profesorului Iacob Mureșianu, Tiberiu Brediceanu relatează în perioada interbelică: „Dar de sufletul

său altruist n-am profitat numai noi, cei din nemijlocita apropiere a maestrului, ci și alți elevi din școlile Blajului, care arătau chiar și cea mai mică înclinare spre muzică... La Blaj fiecare al doilea școlar cânta la un instrument muzical... Astfel, asupra învățăceilor săi, printre care am avut cinstea și norocul să mă număr și eu, inima sa largă a avut cea mai hotărâtoare înrăurire”.⁹

Prin întreaga sa activitate de profesor, compozitor și chiar interpret, Iacob Mureșianu rămâne unul dintre precursorii muzicii culte de la noi, fiind unul dintre primii compozitori români care se inspiră din melosul popular. Demersul nostru s-a dorit o restituire a corespondenței lui Iacob cu familia, publicată parțial, din motive necunoscute, înainte de 1989.

Abstract

Present study represent an recovery of unpublished parts from Jacob Mureșianu Jr. (1857-1917) letters to his family. Also, there are brought in memory elements of the romanian's composer biography.

¹ Ghe. Merișescu, *Iacob Mureșianu-Viața și opera*, București, 1966, p. 35.

² Mircea Gherman, *Iacob Mureșianu-Opere*, vol. I, București, 1983, p. 5.

³ Arhiva Muresenilor, doc. nr. 16353, dos. 582

⁴ Idem, doc. nr. 20, dos. 582

⁵ Fizician și chimist român.

⁶ Arhiva Mureșenilor, doc. nr. 4, dos. 582

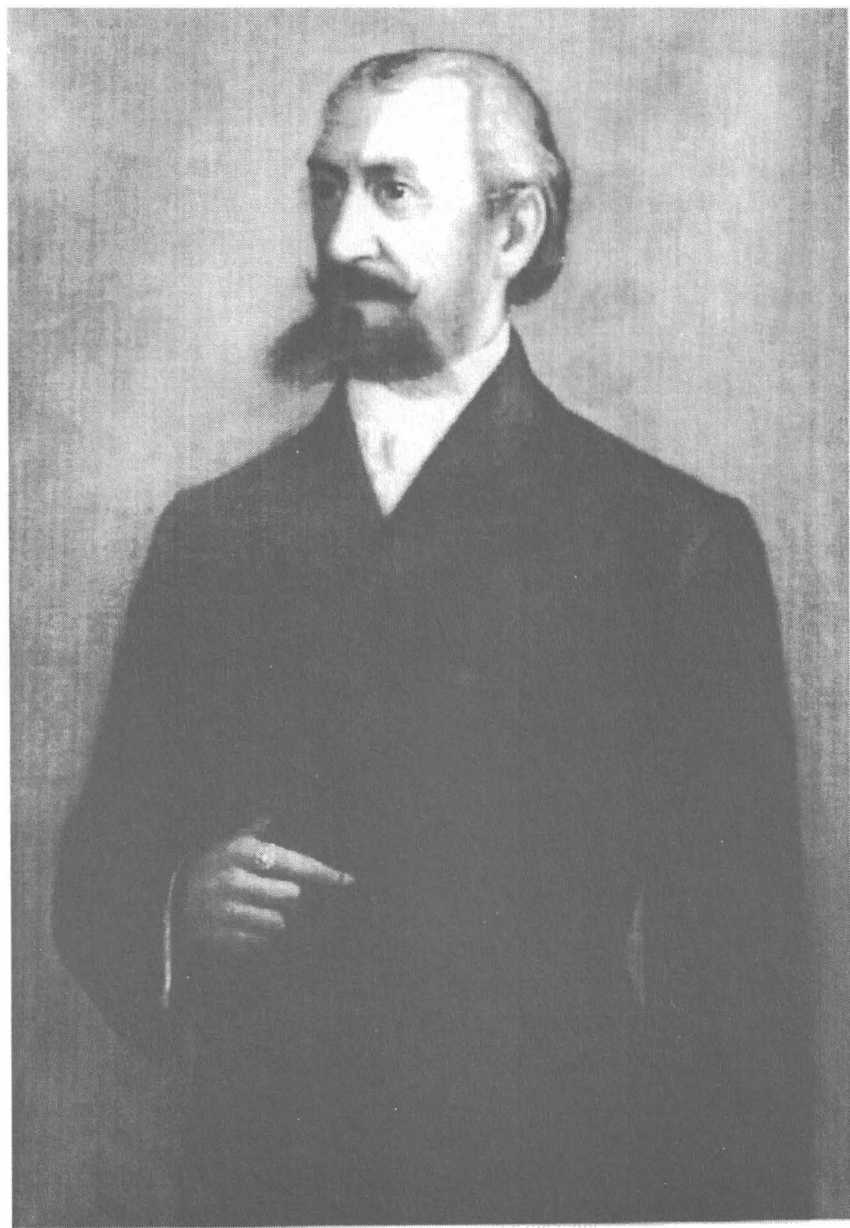
⁷ Arhiva Muresenilor, doc. 622, dos. 582.

⁸ Arhiva Muresenilor, doc. nr. 12, dos. 582

⁹ Tiberiu

Brediceanu, *Profesorul Iacob Mureșianu - Amintiri*, în „Cultura creștină”, nr. 4-5, 1937

Iacob Mureșianu Jr.(1857-1917)